

► **Bodegraven-Reeuwijk**
blijft goed
wordt beter.

VVD
Bodegraven
Reeuwijk

#1

Vol Vertrouwen Door

Verkiezingsprogramma 2022-2026
voor de gemeente Bodegraven-Reeuwijk

Inleiding

Beste inwoner van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Of je nu woont in Reeuwijk-Dorp of Bodegraven, in Tempel of Driebruggen, in Reeuwijk-Brug of Nieuwerbrug aan den Rijn, in Sluipwijk of Hogebrug, in Waarder of de Meije: we wonen in een gemeente om van te houden. Een gemeente die bovendien volop kansen biedt! Kansen om te ondernemen of te wonen, te werken of te recreëren en bovenal om samen prettig in te leven. Hoe de gemeente er uit ziet, bepalen we voor een belangrijk deel zelf. Iedereen draagt daar op zijn eigen manier een steentje aan bij. Terwijl de een betrokken is bij de sportclub, zet de ander zich met hart en ziel in voor een burgerinitiatief. Een ander doet af en toe de boodschappen voor een buurvrouw en komt dan bij de lokale winkelier die er naast zijn werk alles aan doet om activiteiten te organiseren en de centra mooi te houden.

Maar er is nog een manier om invloed uit te oefenen op de toekomst van onze gemeente. Op woensdag 16 maart 2022 worden de politieke verhoudingen voor de komende vier jaar bepaald bij de gemeenteraadsverkiezingen. Dan is het aan jou om te bepalen wie in de gemeenteraad mag plaatsnemen om de keuzes te maken die er voor jou toe doen! De lokale VVD staat voor jou in de startblokken met een team enthousiaste liberalen. Mensen die gewoon om de hoek wonen en die de gemeente door en door kennen. De ideeën die wij hebben voor Bodegraven-Reeuwijk vind je in dit verkiezingsprogramma.

Wij willen aan de slag, in het bijzonder met de vier belangrijkste thema's voor Bodegraven-Reeuwijk. Ten eerste willen wij de ruimte tussen wonen, bedrijven en groen verantwoord verdelen. Als tweede blijven wij ons inzetten voor het verbeteren van de bereikbaarheid van onze gemeente. Ten derde vinden wij het essentieel om te bouwen aan een financieel gezonde gemeente. En ten slotte staat uiteraard ook het aanpakken van de veiligheid bij ons hoog in het vaandel.

Verkiezingstijd is een mooie periode waarin alle partijen vooruitkijken en beloftes doen, maar de terechte vraag is of die mooie woorden ook worden waargemaakt. De afgelopen vier jaar hebben we als VVD in het college de verantwoordelijkheid genomen die de grootste partij van onze gemeente past. Dat was niet altijd even makkelijk. Soms moet je concessies doen. En zelfs met een goed plan kan niet iedereen 100% zijn zin krijgen. Daarnaast is de financiële positie van onze gemeente zorgelijk, wat betekent dat pijnlijke keuzes nodig zijn om ook in de toekomst alle mooie voorzieningen in stand te houden.

Kortom: we kijken met trots terug op alles wat we hebben bereikt. En we hopen dat je onze inspanningen gewaardeerd hebt. Maar we zien ook dat er nog genoeg werk aan de winkel is. Daarvoor hebben we de mouwen alvast opgestroopt, want onze klus zit er nog niet op en als VVD willen wij **Vol Vertrouwen Door!** Het enige wat we daarvoor vragen, is jouw vertrouwen.

Robin Kersbergen, lijsttrekker

1. Een bloeiende lokale economie

Onze gemeente kent een prettig ondernemersklimaat. Daar plukken we allemaal de vruchten van. De VVD is trots op de bijna 4.300 bedrijven die hier actief zijn. Zij leveren een waardevolle bijdrage aan onze lokale economie en bieden 16.500 mensen een baan. Wij geloven dat vitale bedrijvigheid zorgt voor een gedifferentieerde bewonersopbouw met kansen voor werken, winkelen en ontwikkeling. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol en moet zorgen voor een goede ruimtelijke ordening en een adequaat vergunningenstelsel. Afspraak is afspraak, terwijl overbodige regels worden geschrapt.

Visie op bedrijvigheid

Ondernemen vraagt vrijheid en ruimte. Die gunnen wij onze bestaande bedrijven van harte. Ook nieuwe of vernieuwende ondernemers verdienen een kans. Maar tegelijk is met name de ruimte beperkt. Dat vraagt om vooruitkijken en goed nadenken over ons vestigingsbeleid: welke bedrijvigheid biedt meerwaarde voor onze gemeente?

Onze ligging is gunstig voor logistiek, maar wij bieden onze ondernemende inwoners ook graag ruimte voor zakelijke dienstverlening, ICT en kleinschalige bedrijvigheid. Grotere bedrijven die gebruik maken van arbeidsmigranten moeten wat ons betreft zelf zorgen voor de huisvesting van hun medewerkers. Omdat regeren vooruitzien is, hebben wij gepleit voor een sterke visie op bedrijvigheid. Deze doorkijk naar 2040 is afgelopen najaar vastgesteld. Wij willen ruimte voor lokaal gewortelde bedrijven, met oog voor een gevarieerde werkgelegenheid.

Bedrijventerreinen

Het Groene Hart is onze identiteit en ons visitekaartje, dat vraagt om verstandig ruimtegebruik. De bedrijventerreinen bevinden zich nu vooral in Bodegraven, Reeuwijk-Brug en Driebruggen, elk ingericht naar eigen mogelijkheden qua ruimte en invulling van bedrijfstype. Een beperkte uitbreiding in het groen is voor ons bespreekbaar, maar eindeloos dozen bijbouwen in de polder is geen oplossing. De VVD ziet veel in meervoudig ruimtegebruik. Wanneer op bestaande bedrijventerreinen panden toe zijn aan renovatie, kunnen die meer de hoogte in. Met de juiste ruimtelijke kaders ontstaan dan kansen om bijvoorbeeld logistiek op de begane grond te combineren met een kantoor of sportschool op de eerste verdieping en daarboven woonruimte met zonnepanelen op het dak. Zo beantwoorden we niet alleen de vraag naar bedrijfsruimte, maar zorgen we ook voor meer levendigheid, een gezonde mate van sociale controle en efficiënter ruimtegebruik.

Winkelen

Door onze gunstige ligging hebben onze winkelgebieden potentie om een bescheiden regionale functie te vervullen. De VVD bepleit dan ook ruimte voor ondernemers om in te spelen op de vraag die zij zien. Daarom willen wij dat de koopzondagen en andere winkeltijden volledig worden vrijgegeven. Winkeliers moeten zelf kunnen kiezen wanneer ze hun deuren openen. Dat betekent dat winkelsluiting niet langer een plicht is, maar een recht wordt. Wij realiseren ons dat inwoners uit het buitengebied vaak zijn aangewezen op de auto om hun inkopen te doen. Daarom vinden dat er aan de randen van de winkelgebieden adequate parkeervoorzieningen moeten zijn.

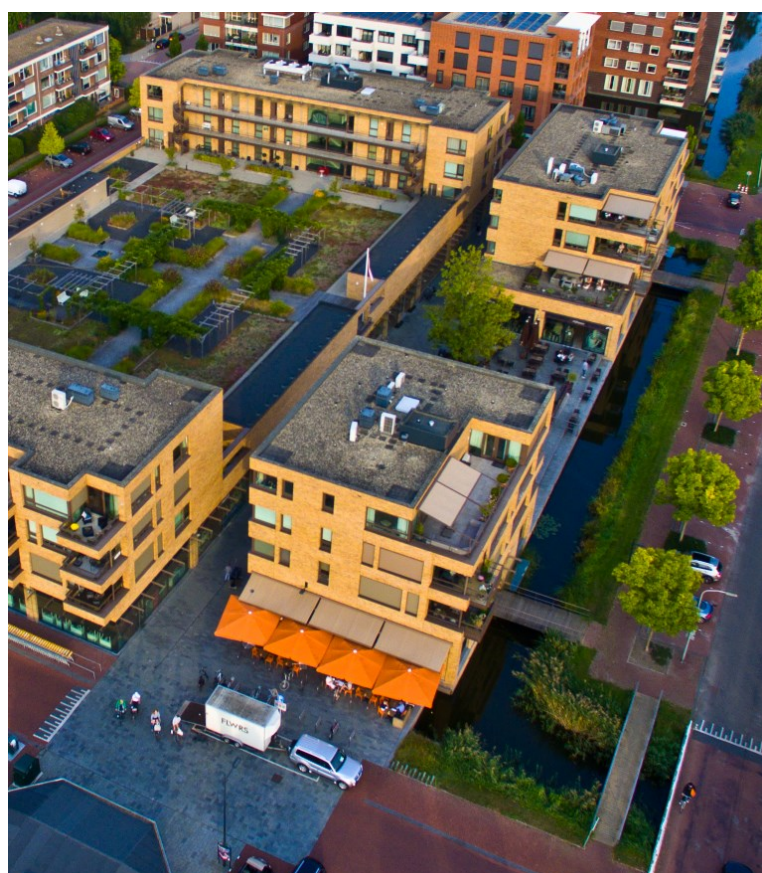
Dorpscentra

Ondernemers in de centra van de dorpen, de detailhandel en horeca, zijn van groot belang voor de leefbaarheid van onze gemeente. Daarom hebben wij de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van de winkelgebieden zoals Broekvelden in Bodegraven en Westplein in Reeuwijk-Brug. De aanpak van de buitenruimte en het stimuleren van concentratie om 'gaten' te voorkomen werpen hun vruchten af in Bodegraven-Centrum. Tegelijk zien we dat ook in de kleinere dorpen vraag is naar een passend aanbod van dagelijkse boodschappen, bijvoorbeeld een buurtsuper in Reeuwijk-Dorp. Als gemeente kunnen we die niet zelf openen, maar de VVD vindt dat we wel ruimte kunnen bieden aan ondernemers door een positieve opstelling wanneer het aankomt op vergunningen.

Ook juichen wij het toe dat de Plus in Waarder vanuit het dorp verhuist naar de Poort van Waarder. Daarmee ontstaat een toekomstbestendige voorziening voor Waarder, Driebruggen en Nieuwerbrug, maar ook een kans om het dorp Waarder prettiger en leefbaarder in te richten.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme kunnen voor zowel onze ondernemers als de gemeentefinanciën een positief effect hebben. Als lokale VVD willen we daar doordacht mee omgaan en 'gebruik' van maken. Ons uitgestrekte buitengebied biedt veel kansen, maar zeker het Plassengebied rond Reeuwijk en de Meije zijn even aantrekkelijk als kwetsbaar. Wij willen de opbrengsten van de toeristenbelasting zoveel mogelijk terug laten vloeien naar de buitenruimte met voorzieningen als bankjes of toiletten, zodat zowel onze inwoners als de toeristen hier de vruchten van plukken. Met het verfraaien van het centrum van Bodegraven, de verbetering van de omgeving rond het Wierickehuis in Nieuwerbrug en de volledig opgeknapte winkelcentra Westplein en Miereakker in Reeuwijk-Brug kunnen we onze toeristen mooie verblijfsmomenten en veel lokaal winkelplezier bieden, waar onze ondernemers van profiteren.

Waterrecreatie

Onze gemeente leent zich uitstekend voor waterrecreatie, niet alleen door de plassen en de Oude Rijn, maar ook door de verbinding naar Nieuwkoop. We zullen ons sterk maken voor oplossingsgericht overleg tussen de watereigenaren in Reeuwijk, de gemeente Gouda en de provincie waar het gaat om het maken van vaarverbindingen en waterveiligheid.

Trots op onze boeren

De agrarische ondernemers spelen een belangrijke rol in onze gemeente. Zij leveren niet alleen een bijdrage aan de lokale economie, maar beheren ook een groot deel van ons landschap. Ook hebben de boeren ruimte nodig om te ondernemen; die willen wij ze geven. Tegenover schaalvergroting staat samenhang met de natuur. Tegelijk zien wij dat sommige boerderijen een andere functie krijgen.

2. Een bereikbare gemeente

De VVD vindt het belangrijk dat we veilig en vlot van A naar B komen. De afgelopen jaren hebben we hier voortdurend aan gewerkt. De Randweg rond Reeuwijk-Brug is niet meer weg te denken en met de revitalisering van Broekvelden en Zoutman zijn verkeersruimte en parkeergelegenheid er flink op vooruit gegaan. Om te voorkomen dat we stil komen te staan, moeten we niet stil blijven zitten!

Bodegravenboog

De Bodegravenboog is een van de belangrijkste infrastructurele projecten, waar we de afgelopen jaren succesvol voor gelobbyd hebben. Onze contacten met de landelijke politiek en Rijkswaterstaat zijn de afgelopen periode sterk geïntensiveerd. Het verbeteren van de aansluiting van de N11 op de A12 is een zaak van lange adem, die veel betekent voor de gemeente en de regio. Niet alleen het verkeer dat niet meer over onze lokale wegen hoeft profiteert hiervan, maar ook ons bedrijfsleven en onze inwoners. Door de verbeterde doorstroming worden bedrijventerreinen beter bereikbaar, staan er geen files meer aan de randen van onze dorpen en wordt het sluipverkeer sterk teruggedrongen.

Nieuwe wegen

Daarnaast zien wij kansen om met nieuwe lokale en/of regionale wegen de bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid van onze gemeente te verbeteren. Daarbij denken we aan een verbinding tussen het milieustation in Bodegraven en de rondweg Woerden om Nieuwerbrug te ontlasten en het wegennet robuuster te maken. Wij denken dat een rondweg om Waarder kansen biedt om het dorp leefbaarder te maken en Driebruggen toegankelijker te maken. Voor het nog beter functioneren van de Reeuwijkse Randweg willen wij opnieuw kijken of we in overleg met Gouda kunnen komen tot een doorsteek naar Plaswijck. Verder willen wij het goede gesprek met Waddinxveen en andere regionale partners voortzetten om te komen tot een betere ontsluiting van Reeuwijk-Dorp en te voorkomen dat ingrepen aan de N207 leiden tot meer verkeer door onze dorpen.

Veilig onderweg

We zien dat goed functionerende rondwegen de leefbaarheid en de veiligheid in de dorpen zelf verbeteren. Daarom wil de VVD dat deze ingericht worden om zonder al te veel obstakels vlot door te kunnen rijden. Verder vinden wij dat de weginrichting zoveel mogelijk voor zich moet spreken. Wij willen het mes zetten in het woud van verkeersborden, paaltjes en andere obstakels zodat weggebruikers elkaar weer gaan zien. Een slecht ontworpen kruispunt wordt van 53 verkeersborden echt niet veiliger. Er moet extra aandacht zijn voor veilig verkeer rond scholen.

Fietsen en wandelen

Onze gemeente leent zich bij uitstek om de fiets te pakken of te wandelen. Niet alleen omdat het zo mooi fietsen is door het Groene Hart, maar ook omdat veel van de wegen in het buitengebied niet berekend zijn op grote hoeveelheden verkeer. Om dat veilig te doen, is het belangrijk dat het aantal gevaarlijke obstakels fors wordt verminderd. We werken graag mee aan de provinciale plannen voor doorfietsroutes. Ook willen we de gladheidsbestrijding verbeteren, omdat fietsroutes in het buitengebied nu nogal eens een stiefkindje in de strooiroutes blijken. Datzelfde geldt ook voor de trottoirs in de dorpen. Trottoirs die bovendien met het oog op de toegankelijkheid nog wel wat breder kunnen.

Openbaar vervoer

Onze gemeente is goed bereikbaar met openbaar vervoer. Onlangs is het aantal treinen per uur dat in Bodegraven stopt verdubbeld, zodat we een groot deel van de dag 4x per uur naar Utrecht en Leiden kunnen. Naast de buslijn tussen Bodegraven, Reeuwijk-Brug en Gouda zijn diverse buurtbussen actief en sinds 2021 stopt er in de spitsuren ook een bus in Waarder. Wij zien een kwalitatief goed en frequent openbaar vervoer als belangrijke voorziening voor onze kleine kernen. Dat willen we dan ook verder stimuleren.

3. Goed wonen voor jong en oud

Ook Bodegraven-Reeuwijk ontkomt niet aan de oververhitting van de woningmarkt. Terwijl kopers uit de grote steden hier hun intrede doen, stijgen de prijzen en vallen onze eigen inwoners soms tussen wal en schip. Bouwen is één oplossing, maar ook op het gebied van wonen is ruimte een beperkende factor. We vinden het belangrijk om in het woonbeleid minstens 10 jaar vooruit te kijken, omdat we willen voorkomen dat we nu projecten in gang zetten die niet aansluiten op de behoefte van straks. Ook onze inwoners kunnen volop meedenken bij de behoefte in de toekomstvisie. Daarbij is alle ruimte voor maatwerk in de verschillende dorpen, maar één ding is zeker: door te bouwen zorgen we er niet alleen voor dat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft, maar óók dat voorzieningen als een buurtsuper, theater of zwembad levensvatbaar blijven.

Wonen voor jongeren

De afgelopen jaren zijn er veel woningen gebouwd. Met name in Weideveld en Driebruggen hebben veel jonge gezinnen een thuis gevonden. Toch hebben jongeren en starters het steeds moeilijker in de zoektocht naar een volwaardige plek om te wonen. Daarom zetten we ons al lange tijd in om deze groep te helpen. Niet alleen door projecten zoals de jongerenwoningen bij de Crolesbrug in Bodegraven, maar ook door onverminderd te handhaven op illegale kamerverhuur in het dorp. Door streng op te treden wordt slechte woonruimte tegengegaan en ontstaan er woonkansen voor jongeren.

Doorstroming en alleenstaanden

Naast het bouwen van nieuwe woningen is ook doorstroming op de woningmarkt van groot belang. Door te voorzien in aantrekkelijke seniorenwoningen dicht bij voorzieningen als winkels en zorgverleners spelen we in op de vergrijzing. Ouderen die de overstap naar gelijkvloers maken, laten immers vaak een eengezinswoning achter. Maar er speelt meer. De gemiddelde grootte van huishoudens neemt al jaren af; dat betekent dat er steeds minder mensen in dezelfde huizen wonen. We zullen de komende jaren moeten werken aan aantrekkelijke, kleinere huisvesting om op deze ontwikkeling in te spelen. Wanneer deze woningen levensloopbestendig worden ingericht, kunnen mensen hier ook lang van genieten. Voor de levendigheid en sociale samenhang vinden wij het een goed idee om bij deze kleinere woningen verschillende leeftijdsgroepen door elkaar te laten wonen.

Voor onze eigen inwoners

Gelet op de grote druk op de woningmarkt zijn wij voorstander van de verplichting om een woning zelf te bewonen, voor zover de gemeente dat kan afdwingen. Niet omdat we er op tegen zijn dat iemand voor zijn pensioenvoorziening twee huisjes verhuurt, of tijdelijk familie in huis onderbrengt, maar wel omdat grote kapitaalkrachtige beleggers de toch al zo lastige markt verder onder druk zetten.

Wonen in het plassegebied

Een huis tussen de plassen in Reeuwijk heeft iets magisch. Maar de kenmerken van het gebied zijn een schaars goed, dat voorgoed verloren kan gaan als we alle denkbare ontwikkelingen klakkeloos toestaan. De kosten en baten van ontwikkelingen zijn niet altijd in geld uit te drukken. We hebben geconstateerd dat het permanent bewoonbaar maken van recreatiewoningen gevoelig ligt, zowel vanwege de druk op het gebied als de uitbreidingen die hiermee mogelijk worden en de extra dienstverlening die de gemeente hier dient te bieden. De toekomst van het plassegebied is wat ons betreft dan ook vooral gericht op het behouden en versterken van wat we hebben. Wat ons betreft hoeft er niet direct en onverbiddelijk gehandhaafd te worden op afwijkingen in het bestemmingsplan, maar gedogen we bestaande situaties tot het vertrek van de huidige bewoner.

Wonen in het buitengebied

Het buitengebied van onze gemeente combineert vele functies. Ook wonen is er goed mogelijk. Zeker als een boerderij zijn functie verliest, moet er goed worden nagedacht over de invulling. Met het oog op de verkeersveiligheid en kosten is het niet wenselijk dat er veel B&B's of zorgboerderijen komen. De creatie van één of meerdere woningen op een perceel kan afhankelijk van de ligging een bijdrage leveren aan buurtschappen, de beoordeling van wat wel en niet kan is wat ons betreft maatwerk. Op bestaande erven is soms niet het volledige bouwvlak gevuld, terwijl andere generaties moeite hebben een passend onderkomen te vinden. Kangoeroewoningen kunnen hier in een behoefte voorzien en zouden wat de VVD betreft gefaciliteerd moeten worden.

Transformatie

Op een aantal plaatsen in onze gemeente ontstaat ruimte voor wonen door oude panden te slopen of te verbouwen. Er zijn al vergevorderde plannen om de Dronenhoek in Bodegraven om te toveren tot een vitale woonwijk in de buurt van het station. In Reeuwijk-Brug worden de mogelijkheden in kaart gebracht om op het bestaande Zoutman meer ruimte voor wonen te creëren, gekoppeld aan het creëren van ruimte voor bedrijven richting de snelweg. Wij zien deze ontwikkelingen als kansrijk, maar vragen wel aandacht voor de leefbaarheid. Met schaarse vierkante meters is het aanlokkelijk om te snijden in openbaar groen of parkeercapaciteit, wij willen voorkomen dat dit leidt tot verminderd woongenot. De opgave om oudere wijken te renoveren of volledig opnieuw op te zetten kan ook kansen bieden voor vernieuwende stedenbouwkundige concepten.

Arbeidsmigranten

Ons bedrijfsleven draait voor een deel op arbeidsmigranten. Die vraag zorgt voor huisvestingsvraagstukken. Niet alleen (illegale) kamerbewoning in Bodegraven-Centrum is daar een uitwas van, maar ook elders in de gemeente worden soms eengezinswoningen opgekocht en bevolkt door arbeidsmigranten. Dit vindt de VVD niet wenselijk. Daarom willen wij dat kwalitatief slechte kamerbewoning wordt omgezet naar leefbare appartementen. Bedrijven die gebruik maken van arbeidsmigranten zouden mogelijkheden moeten krijgen om op eigen terrein en op gepaste schaal voor huisvesting te zorgen, bijvoorbeeld boven hun pand. Daarbij dient aandacht te zijn voor omvang, kwaliteit, een prettige omgeving en sociale veiligheid.

4. Slim verduurzamen, betaalbaar voor de burger

Het debat over duurzaamheid is sterk gepolariseerd. Drammerige rupsjes-nooitgenoeg staan lijnrecht tegenover klimaatontkenners. De VVD zoekt hierin de gulden middenweg. Wij erkennen dat er iets moet gebeuren, maar doen dat stap voor stap met redelijke en zinnige maatregelen. We moeten niet de illusie hebben als kleine gemeente het wiel uit te kunnen vinden of de wereld te redden. Wat ons betreft volgen we het tempo dat wordt aangegeven door de landelijke overheid. En als het nodig is, staan we als gemeente op om onze burgers te beschermen tegen negatieve uitwassen zoals marktmisbruik door warmtebedrijven, geluidshinder en horizonvervuiling.

Het beste jongetje van de klas?

Zoals gezegd vinden we het als VVD normaal om ons beste beentje voor te zetten. En dat maken we graag concreet. Bij de woningbouw zullen we in ons aanbestedingsbeleid streven naar duurzame inzet van mensen, materialen en middelen. Voorstellen voor energiezuinige maatregelen in de bouw van woningen en bedrijfsgebouwen willen wij ondersteunen. Maar we willen er voor waken dat we er stevast tien scheppen bovenop doen. Landelijke regelgeving zoals het bouwbesluit hebben een inhaalslag gemaakt en zijn inmiddels een goede waarborg voor duurzaamheid. Ook op andere terreinen wordt aan de weg getimmerd. Dat betekent dat wij als gemeente niet voorop moeten willen lopen met een woud aan regels, verboden en dure beginnersfouten. De VVD wil ruimte voor particuliere innovaties, waarbij het risico voor de gemeente beperkt blijft en inwoners niet benadeeld worden. Onze ambities koppelen we aan landelijk beleid, wat betekent dat de doelstellingen inzake duurzaamheid afgestemd gaan worden op 2050.

Klimaatadaptatie

Maatregelen tegen de gevolgen van klimaatverandering hoeven niet noodzakelijk duur of vervelend te zijn. De VVD ziet kansen om in geplande werkzaamheden aanpassingen gelijk mee te nemen. Om wateroverlast te voorkomen kunnen het reguliere riool en de afvoer van regenwater gescheiden worden. Ook zien wij graag dat parkeervakken voorzien worden van grasbetontegels. Dat helpt niet alleen tegen plassen, maar op de momenten dat het rustig is, maakt het de omgeving nog groener ook! Verkeerseilandjes en ongebruikte hoekjes bestrating worden wat ons betreft ontdaan van stenen en voorzien van sfeervolle onderhoudsarme beplanting.

Een groene buitenruimte

Goed onderhouden beplanting draagt bij aan een prettige leefomgeving. Daarbij vinden we kwaliteit belangrijker dan kwantiteit. Van één vitale boom hebben we meer plezier dan van tien slechte, omdat hij er goed uitziet, tegen een stootje kan, goed te beheren is en op zijn plaats is. Daarbij is het ook belangrijk om eenheid en structuur na te streven. Iedere kern heeft daarin zijn eigen mogelijkheden en zijn eigen plekken. Wij denken daarbij aan het Kennedybos in Reeuwijk-Brug, de groen-/wandelstrook langs de Burg. Kremerweg in Bodegraven, maar zeker ook aan lanen met bomen langs wijkontsluitingswegen. Bij een herinrichting in het kader van groot onderhoud maken bomen met maat weer structuur en herkenbaarheid in de wijk.

Afvalbeleid

Een belangrijk aspect van duurzaamheid is afval. Het liefst beperken we dat zoveel mogelijk, maar de praktijk is nu eenmaal dat de spullen die we kopen steeds meer verpakt zijn. De VVD vindt dat gemeenten gezamenlijk moeten optrekken in de lobby om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te verminderen en producten zoveel mogelijk recyclebaar te maken. Zelf kunnen we de circulaire samenleving een handje helpen door afval scheiden makkelijk en betaalbaar te maken voor de inwoners. Niemand wil een milieustraat in zijn keuken en een entreeheffing op het afvalbrengrstation werkt averechts.

Besparen

Slim investeren verdient zich terug en biedt kansen voor ondernemers en inwoners. Besparen van energie is wat dat betreft laaghangend fruit. De focus voor de lokale overheid is wat ons betreft om hierin te faciliteren en te informeren. Er is nog veel laaghangend fruit als het aankomt op energiebesparing. De gemeente heeft de afgelopen tijd veel informatie verstrekt, er zijn 'energiecoaches' en er is een gezamenlijke inkoop opgestart. Deze eenvoudige maar doeltreffende aanpak zetten wij graag voort, zonder onze inwoners ergens toe te dwingen.

Hernieuwbare energie

In de afgelopen jaren is er veel gepraat over hernieuwbare energie. Daar zijn wij regelmatig kritisch op geweest, met name als het gaat om de Regionale Energiestrategie. We zijn niet per definitie tegen duurzame opwek, maar zolang de discussie wordt versmald tot windmolens en zonnepanelen, kom je niet ver. Wij zijn tegen enorme windturbines omdat we ze niet in het landschap vinden passen. Ook het vol leggen van mooie weilanden met zonnepanelen vinden we geen aanwinst. Wat de VVD betreft is de gemeente geen groene projectontwikkelaar, maar verbinden wij inwoners en bedrijven om te zorgen dat alle daken vol komen met zonnepanelen. Ook onze ondernemers juichen het toe om van onze bedrijfsterreinen energiecentrales te maken. Daarbij vragen wij voortdurend aandacht voor een robuust stroomnetwerk, nu het elektriciteitsverbruik met elektrische auto's en gasvrije woningen steeds meer toeneemt.

Kernenergie

Hernieuwbare energie is mooi, maar als de kolen- en gascentrales hun deuren sluiten en zon en wind het af laten weten, willen we wel dat het licht blijft branden. Een realistische invulling van de klimaatdoelen tussen nu en 2050 is dan ook om in te zetten op kernenergie. De landelijke VVD is hier volop mee bezig en ook in onze regio is hier veel steun voor. Wij trekken samen op om onze keuze voor kernenergie in de energiemix verder te helpen. Het klimaat redden we namelijk niet door alles op onze eigen postzegel op te lossen. Als het gaat om grotere reactoren, dan ligt het voor de hand dat deze in Borssele of op de Maasvlakte komen. Maar wanneer de techniek van mini-kerncentrales binnen handbereik komt, staan wij open voor veilige en CO₂-neutrale productie van elektriciteit en warmte in onze gemeente.

Een comfortabel huis

Landelijk is besloten dat de gaswinning in Groningen stopt. Dat betekent dat we op zoek moeten naar andere bronnen van warmte als we niet te afhankelijk willen worden van het buitenland. Dat moet echter wel verstandig, daarom volgen wij de plannen voor de Transitievisie Warmte zeer kritisch. Wij hebben onze bedenkingen bij de gevolgen voor de inwoners van Reeuwijk-Brug-Oost als eerste gasvrij te maken wijk in onze gemeente. Daarnaast hebben ook ondernemers al aangegeven dat het bedachte warmtenet voor hen helemaal niet zo'n goede oplossing is. De VVD is er geen voorstander van om inwoners van het gas af te dwingen en op hoge kosten te jagen. Wij staan open voor alternatieve warmtebronnen, wanneer deze bewezen duurzaam en betaalbaar zijn. Binnen onze gemeente zijn diverse mogelijkheden, zoals het benutten van restwarmte uit bedrijven en het winnen van warmte uit oppervlaktewater. Op kleinere schaal zijn er mogelijkheden voor (hybride) warmtepompen of warmte-koude opslagsystemen. Maar wij vinden het dan wel belangrijk dat we ook lessen trekken uit het verleden. De problemen in Weideveld tonen aan dat het beschermen van inwoners bij een collectief systeem van essentieel belang is. De gemeente heeft een duidelijke rol bij het borgen van de publieke belangen in de transitie en zou daarvoor zelf voldoende kennis moeten organiseren om zo op voorhand randvoorwaarden op te stellen die afdwingbaar en handhaafbaar zijn. Daarmee bouw je vooraf zekerheden in, zodat je achteraf niet voor verrassingen komt te staan.

5. Gemeentefinanciën

Niemand gaat met andermans geld even zorgvuldig om als met zijn eigen geld; een economische waarheid waaraan ook onze lokale politiek niet altijd ontkomt. Alle partijen hebben zo hun ambities, die zeker hun meerwaarde hebben en allemaal belangrijk zijn... Maar het lijkt er op alsof in het verleden iets te vaak vergeten is dat aan alles een prijskaartje zit. De erfenis van het onvoldoende durven maken van keuzes is een behoorlijke schuldenberg. En hoewel we ons als VVD sterk hebben gemaakt voor het verbeteren van de gemeentefinanciën door te proberen structureel extra af te lossen, hebben tegenvallers er toe geleid dat we het tij nog onvoldoende hebben kunnen keren.

Tering naar de nering

Voor de VVD is het belangrijk dat de gemeentelijke financiën in evenwicht komen. Dat begint er mee om niet meer uit te geven dan er binnenkomt en voorkomen dat we incidentele opbrengsten gebruiken om structurele uitgaven te dekken. De afgelopen jaren zijn de winsten op grondverkoop rechtstreeks ingezet om de gaten in het sociaal domein te dekken. Het zal vooral belangrijk zijn om keuzes te maken. De VVD durft het wel aan om ook af en toe 'nee' te zeggen. Ook als er dingen voor liggen waar we in ons hart graag 'ja' op zouden zeggen, zoals belastingverlaging of subsidie voor een sympathiek initiatief. Tenslotte vinden we het niet vanzelfsprekend om al onze uitgaven steeds maar elk jaar aan te passen met een klein plusje of minnetje; wij willen dat om de paar jaar alle uitgaven op een rij worden gezet om te kijken of ze nodig zijn. En daarnaast vinden we het ook logisch om ons als gemeente wat meer tot onze kerntaken te beperken. Hoe verleidelijk het ook is om betrokken te zijn, we kunnen niet de hele wereld op onze nek nemen.

Kosteneffectief werken

De VVD is er van overtuigd dat de gemeente op diverse terreinen efficiënter kan werken. Zo zit achter variabele lokale heffingen vaak een kostbaar en prijzig systeem; denk daarbij aan de rioolheffing die afhangt van het waterverbruik en het peperdure systeem dat het aantal inworpen in de ondergrondse containers registreert. Verantwoord omgaan met belastinggeld betekent wat ons betreft sober en doelmatig. Zo kan in de uitvoering veel bespaard worden door vaker de vraag te stellen of iets wel echt nodig is (geen stoeptegels vervangen die heel zijn en recht liggen) of door werkzaamheden slim te combineren. Het komt nog te vaak voor dat dezelfde straat in korte tijd drie keer open ligt omdat de gemeente en de netbeheerders hun onderlinge planning niet goed afstemmen.

Leren van andere gemeenten

Onlangs is door de provincie een onderzoek gedaan naar onze gemeentelijke uitgaven, door deze te vergelijken met min of meer vergelijkbare gemeenten. Opvallende uitschieters zijn de uitgaven voor sportaccommodaties en de kosten van afvalverwerking. Wij vinden het belangrijk dat we kritisch kijken naar wat een acceptabel voorzieningenniveau is en waar het minder kan of moet.

Sociaal domein

De belangrijkste oorzaak van het uit de pas lopen van onze financiën is de laatste jaren vooral te zoeken in de jeugdzorg. Dat probleem raakt ons dubbel omdat het zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant mis gaat. Voor wat betreft de uitgaven merken we dat de gemeente met een enorme hoeveelheid zorgaanbieders zaken doet. Grip op de kosten en controle op noodzaak en effectiviteit blijkt daardoor moeilijk. Het inzicht moet dus beter. Aan de inkomstenkant zien we dat het geld dat gemeenten krijgen in zijn algemeenheid al niet toereikend is om de overgenomen taken goed in te vullen. Daar komt ook nog eens een scheve verdeling bij. De gemeente Bodegraven-Reeuwijk krijgt ongeveer €600 per jongere terwijl dat in bijvoorbeeld Gouda het dubbele is. De verdeling van het gemeentefonds klopt niet. We blijven ons landelijke netwerk aanspreken om dat aangepast te krijgen. Zolang dat nog niet gelukt is, vinden we dat we de verantwoordelijkheid moeten nemen om het te doen met beschikbaar budget, ook als dat lastige keuzes vraagt. Wij zien ons genooddaakt om niet-essentiële zorg te schrappen en willen voorkomen dat kleine problemen ‘gemedicaliseerd’ worden.

Lokale kennis benutten

In onze gemeente is een enorme hoeveelheid lokale kennis beschikbaar. Dat weten we als bestuur nog niet altijd voldoende te benutten. Uit voorzorg of twijfel wordt al snel een extern bureau ingeschakeld voor aanvullend advies of om te toetsen of het wel helemaal klopt. De VVD maakt graag ruimte voor burgerinitiatieven zoals Hart in Bodegraven. Daarom willen wij voor de hele gemeente

jaarlijks een budget van €200.000 vrijmaken. Als lokaal bestuur mogen we af en toe ook best daadkracht tonen door oplossingen te omarmen, ook als er geen kostbaar onderzoek is gedaan. Door te durven vertrouwen op onze inwoners kunnen we veel besparen op de kosten van externe inhuur. Het stukje dat we inleveren op deskundigheid wordt ruimschoots goedge maakt door de niet te evenaren waarde van lokale kennis.

Blik op de lange termijn

Wanneer je als gemeente in een financieel lastige situatie zit, is de verleiding groot om op zoek te gaan naar ‘snel geld’. Bijvoorbeeld door te besparen op materialen, lucratieve vergunningen uit te geven voor permanente bewoning of door te snijden in preventie. Voor dergelijke kortzichtigheid moeten we waken, want van keuzes die één keer iets opleveren, kun je nog tientallen jaren last hebben. Daarom willen we dat bij uitgaven en investeringen gekeken wordt naar de lange termijn. En dan kan het heel goed zijn dat een dure manier om de straat op te knappen op de lange termijn goedkoper is omdat de straat dan geen 10 maar 25 jaar meegaat, terwijl het de inwoners ook nog eens extra hinder scheelt. Kwaliteit is voor ons geen kostenpost, maar een investering die naar je toe komt.

Gemeentelijke organisatie

De VVD vindt het belangrijk dat we kundige ambtenaren aan ons binden waar het aankomt op de kerntaken van de gemeente en meerjarige projecten. Daarmee houden we lokale kennis in het gemeentehuis die niet verdwijnt zodra de inhuuropdracht voorbij is. Wij vinden dat de regie op projecten en werkzaamheden versterkt moet worden, zodat afdelingen niet langs elkaar heen werken.

6. Een veilige buurt

Veiligheid is een breed begrip, dat verder gaat dan alleen de hoeveelheid blauw op straat. Het gaat om de inrichting van onze wijken, sociale controle, voldoende activiteiten voor de jeugd en het bestrijden van drugsgebruik. Maar ook om hoe we ons voelen. Want één inbraak op de gemeente is op papier misschien weinig, maar als het toevallig bij je burens is, geeft het een groot gevoel van onveiligheid.

Veiligheidsbeleid

Als gemeente investeren we ieder jaar een flink bedrag in veiligheid, maar veel daarvan zit in vaste kosten. Dat betekent dat er weinig vrij te besteden budget is. Graag zouden wij meer besteden aan veiligheid, bijvoorbeeld om het aantal BOA's uit te breiden. Maar omdat extra budget met onze financiën niet zomaar gevonden is, vinden wij dat er ook goed gekeken moet worden naar het efficiënter inzetten van mensen en middelen. Wat ons betreft verschuift de focus van onze BOA's naar zichtbaar surveilleren (ook in het buitengebied) en de aanpak van overlast en vandalisme. Daar is de veiligheid meer mee geholpen dan met het uitschrijven van een stapeltje parkeerbonnen. Wij vinden het voor de veiligheid belangrijk dat handhavers en politie plaatselijk bekend zijn en op tijd bij een melding kunnen zijn.

Camerabewaking

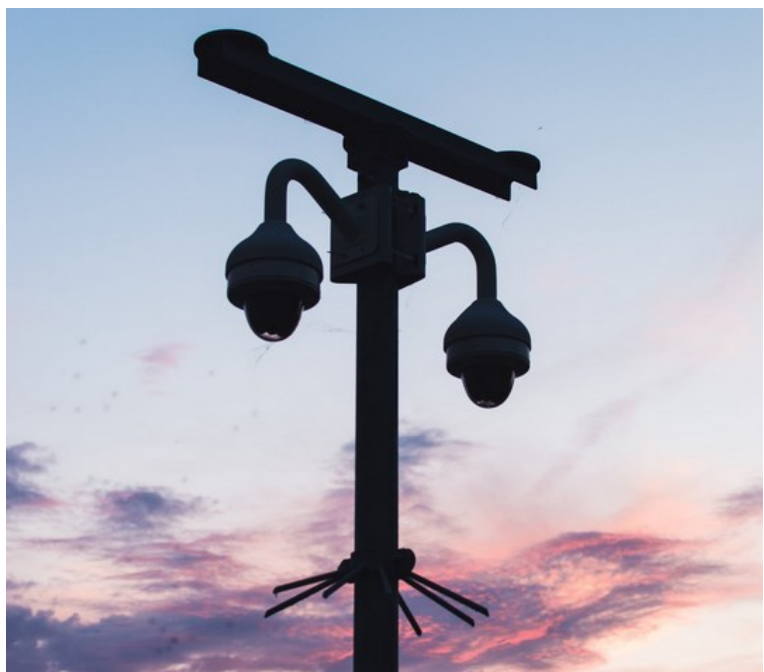
Uit gesprekken met ondernemers en bewoners hebben wij opgehaald dat er vraag is naar camerabewaking in dorpscentra en winkelgebieden. De VVD staat hier positief tegenover en vindt dan ook dat de gemeente mee moet werken als er een aanvraag wordt gedaan om ze te plaatsen. Daarnaast zijn wij voorstander van ANPR-camera's (kentekenherkenning) op strategische plaatsen in onze gemeente, zodat we zicht krijgen op verdachte bewegingen en de politie inbrekers makkelijker kan opsporen.

Bestrijding van drugs

De VVD vindt dat handel in en het gebruik van drugs in onze gemeente fors moet worden aangepakt. De politie heeft ons er al op gewezen dat onze goede bereikbaarheid en logistieke sector zeer makkelijk misbruikt worden in de handel. Daarnaast worden er nog veel te vaak wietplantages opgerold en zijn er tal van signalen dat op het oog gewone bedrijven worden gebruikt om (drugs)geld wit te wassen. Als VVD nemen wij de maatschappelijke schade van ondermijning en drugsgebruik zeer serieus. We willen dan ook op alle fronten duidelijk maken: drugs is niet normaal! Daarom zijn wij zeer uitgesproken tegen de komst van een coffeeshop in Bodegraven-Reeuwijk.

Hangjongeren

Het gevoel van veiligheid wordt nog wel eens verstoord door groepen hangjongeren rond winkelcentra of elders. Ze zijn luidruchtig, laten zwerfvuil achter en steken illegaal vuurwerk af. Wij vinden dat je overlast niet oplost met theedrinken, maar dat bij wangedrag stevig moet worden opgetreden. Wij geloven dat veel problemen kunnen worden voorkomen door het tijdig inzetten van jongerenwerkers. Zij spreken de taal en helpen door met de jongeren te kijken wat ze nodig hebben. De aanleg van trapveldjes en het organiseren van activiteiten in jongerencentra, het Evertshuis of op sportlocaties kunnen goed helpen om de jongeren een zinvolle tijdsbesteding te geven. Een goede aanpak kan ook helpen in het verminderen van de drugsproblematiek.

Waterveiligheid

De lokale VVD realiseert zich dat veiligheid een heel breed begrip kan zijn en is. Zeker in onze laaggelegen (buiten-)gebied. De recente dijkverschuiving in de Tempelpolder heeft ons weer doen realiseren dat droge voeten niet vanzelfsprekend zijn. Wij willen samen met de waterschappen en de kennis onder de inwoners, werken aan oplossingen in de vorm van waterberging en waterbescherming. Waterveiligheid zal wat ons betreft de komende jaren hoog in het vaandel staan.

7. Sociaal, zorgzaam en gezond

Het begrip 'sociaal domein' is voor veel mensen abstract, tegelijk gaat maar liefst een derde van de gemeentelijke uitgaven er naartoe. De VVD vindt het belangrijk om er bij stil te staan dat het in de eerste plaats om mensen gaat, maar dat we wel aandacht moeten hebben voor het ombuigen van de kosten. Want ook andere voorzieningen kosten geld, maar dragen bij aan gezondheid en welzijn. We zullen echt moeten sturen op de kosten. Als we nu geen lastige keuzes durven maken in het sociaal domein, snijden we onszelf op de lange termijn in de vingers. Bezuinigingen op maatschappelijke voorzieningen leiden uiteindelijk óók tot hogere zorgkosten.

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Makkelijk gezegd, maar hoe kun je daar concreet aan werken? Wij geloven dat de kracht ligt bij sterke sociale teams in de wijken, die door het leggen van contact inzicht krijgen in het welzijn van kwetsbare gezinnen. Zo voorkomen we dat kleine problemen uitgroeien tot een enorme zorgvraag. Ook vinden we dat de manier van denken anders moet. Op dit moment wordt hulp te vaak beredeneerd uit de vraag waar iemand recht op heeft. Dat terwijl de vraag wat iemand nodig heeft je veel dichter bij de oplossing brengt. Wij hebben er vertrouwen in dat een nieuwe manier van werken de almaar stijgende zorgkosten kan afremmen en zelfs kan laten dalen.

Leren en ontwikkelen

Voor de VVD is het van belang dat iedereen gelijke kansen heeft, wat overigens niet verward moet worden met gelijke uitkomsten. Goed onderwijs is daar de basis voor en onze gemeente kent diverse basisscholen die een uitstekende reputatie hebben. Zodanig zelfs dat sommige scholen in razend tempo uit hun jasje groeien. Wij willen dat bij de bouw van scholen ruim en toekomstbestendig gebouwd wordt. Mocht het dan alsnog knellen, dan vinden wij dat leerlingen uit het eigen dorp voorrang hebben. Voor oudere leerlingen willen wij kijken of het mogelijk is een middelbare school of vakopleiding naar Bodegraven te halen. Voor de bredere algemene ontwikkeling van jong en oud zien wij de meerwaarde in van maatschappelijke voorzieningen zoals bibliotheken.

Gezond leven

Veel zorgkosten komen voort uit gezondheidsklachten die klein beginnen en die makkelijk voorkomen kunnen worden met een goede leefstijl. Naast gezond eten is ook bewegen belangrijk. Gelukkig staat onze gemeente goed in de startblokken. Na jaren tobben zijn we er de afgelopen vier jaar in geslaagd om de sportharmonisatie vlot te trekken. Daarnaast is er fors geïnvesteerd in sportfaciliteiten, zodat vele sportvelden en zwembaden er weer piekfijn bij liggen. Wij zien graag dat hier de komende jaren nog beter en effectiever gebruik van gemaakt wordt. Bijvoorbeeld door samenwerking tussen verenigingen onderling of met scholen te stimuleren en waar nodig te begeleiden.

Niet alles vraagt zorg

In ons land zijn veel dingen ontzettend goed geregeld. Voor alles lijkt een oplossing of middeltje te zijn. Daardoor doen we steeds makkelijker een beroep op de zorg, ook voor kleine ongemakken. De VVD wil de medicalisering van kleine problemen een halt toeroepen. Juist de enorm toegenomen vraag leidt tot ontzettend veel onnodige kosten, die bovendien de budgetten voor noodzakelijke zorg onder druk zetten. Als we de zorg zo goed willen houden als hij nu is, moet iedereen eigen verantwoordelijkheid nemen. Dat betekent niet voor alles een oplossing willen, maar kijken hoe groot het probleem is en of je het zelf op kunt lossen.

Zorg voor ónze inwoners

Wij vinden het belangrijk dat zorg geboden kan worden aan onze eigen inwoners. Daarom zijn wij terughoudend als het aankomt op de komst van voorzieningen zoals zorgboerderijen. Zeker zolang onvoldoende duidelijk is hoe de financiering van de daaraan verbonden zorg uit gaat pakken, lopen we het risico dat wij de portemonnee moeten trekken voor patiënten die vanuit andere gemeenten hier neerstrijken. En hoe zeer we ook het beste met iedereen voor hebben; we kunnen als kleine gemeente met een lege spaarpot niet de hele wereld op onze nek nemen.

Aandacht voor vrijwilligers

Iedere inwoner heeft behoefte aan een sociaal netwerk. Als lokale VVD zien we dat als eerste vangnet voor sociale problemen. Met aandacht voor elkaar kunnen we leed helen waarvoor geld geen verzachting biedt. Het samen leven in onze dorpen drijft mede op de inzet van ontzettend veel betrokken vrijwilligers. We kennen ze lang niet allemaal, want hun kenmerk is vaak hun stille kracht. De VVD wil ze in ere houden en dat doen we door de activiteiten in dorpshuizen te ondersteunen. Maar we willen ook ons bedrijfsleven stimuleren in maatschappelijke betrokkenheid.

Werken werkt

Onze overheid heeft de verantwoordelijkheid om voor een vangnet te zorgen. Daar staan wij als VVD volledig achter, ook als dat geld kost. Maar een vangnet moet geen hangmat worden! Daarom maken wij ons er hard voor dat mensen zo snel mogelijk weer aan het werk komen. Het is niet meer dan logisch dat de gemeente een handje helpt wanneer het niet zo wil vlotten. Een baan biedt mensen structuur en zekerheid, maar zeker ook sociale contacten en het gevoel iets bereikt te hebben. Zo kan werk mensen uit een negatieve spiraal halen. Daarnaast is het ook in het sollicitatieproces makkelijker om aan werk te komen wanneer je werk hebt. Vrijwel alle sectoren komen personeel tekort, dus er zijn kansen genoeg om aan de bak te komen!

8. Dorpen met karakter

De VVD ziet Bodegraven-Reeuwijk als een gemeente waar je wilt wonen, werken en recreëren. Waar je als inwoner vandaan en naartoe kunt en waar je als gast graag nog een keer naar terug wil. Vitale en actieve dorpen liggen in het verlengde van een groene oase van rust midden in de hectische Randstad. Daarom zien wij de hele gemeente als een visitekaartje en het tonen van ons DNA als trekpleister.

Ons verhaal

Het vertellen over onze oorsprong en achtergrond kan heel goed in de uitbreiding van het Streekmuseum in Reeuwijk. Daarnaast krijgt het Kaasmuseum in Bodegraven een meer volwaardige plaats door samenwerking met de bedrijfstak. Zo leren onze gasten hoe wij als gemeente zijn geworden wat we nu zijn. De VVD zet zich in voor voldoende financiële middelen voor het voortbestaan van ons cultureel erfgoed en willen de vaak onderschatte sociale functie (er zijn meer dan 80 vrijwilligers actief) belonen door deze organisaties continuïteit te bieden op een manier waaraan zij behoefte hebben. Om alle verhalen en kennis over onze geschiedenis niet verloren te laten gaan, vinden wij het belangrijk dat dit stuk cultuur aandacht krijgt in het onderwijsprogramma op de scholen.

Kunst

Bodegraven en Reeuwijk-Brug zijn kunstenaarsdorpen en wij willen met het stimuleren van met name de amateurkunst onze inwoners ontspanning bieden en onze gasten laten zien wie we zijn. Sinds 2014 is in onze gemeente een culturele commissie actief, wat er aan bij heeft gedragen dat er al vele mooie initiatieven van de grond zijn gekomen. Wij denken daarbij aan kunstroutes, muzikale evenementen, interessante lezingen en nog veel meer. De VVD ziet al deze vormen van kunst als waardevol en tekenend voor de creativiteit die de mooie omgeving in onze inwoners laat opbloeien.

Evertshuis

Een belangrijk cultureel centrum in onze gemeente is het Evertshuis. De combinatie van een theater met zalen die door tal van verenigingen gebruikt worden in één locatie met de bibliotheek is uniek en breed gewaardeerd. Tegelijkertijd is het ondanks de populariteit financieel geen succesverhaal. De VVD verwacht dat een meer commerciële exploitatie er voor kan zorgen dat het Evertshuis het aanbod van activiteiten kan verbreden en tegelijkertijd minder afhankelijk wordt van structurele subsidies. In de sociale functie die een cultureel centrum heeft, is het eigenlijk niet uit te leggen dat de horeca slecht aansluit op de activiteiten en dat de deur in de zomer twee maanden op slot zit.

Plassengebied

Van de karaktervolle gebieden in onze gemeente springt het plassengebied bijzonder in het oog. Het gebied is in tal van opzichten uniek, al was het maar omdat dit zo publieke gebied voor een groot deel in particuliere handen is. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente partner is in het behoud van het plassengebied. Aandacht voor natuurvriendelijke oevers en het herstel van eilanden is belangrijk, net als beheer. De bijzondere eigenschappen van het cultuurlandschap maken dat het verdwijnt als je er niets aan doet; velden groeien dan vol met struiken. In het toerisme zien wij kansen om meer mensen kennis te laten maken met dit bijzondere stukje Nederland. Tegelijk is het een bron van inkomsten om het gebied beter te onderhouden en recreatieve voorzieningen toe te voegen.

Inhoudsopgave

1. Een bloeiende lokale economie.....	2	5. Gemeentefinanciën.....	11
Visie op bedrijvigheid.....	2	Tering naar de nering	11
Bedrijventerreinen	2	Kosteneffectief werken	11
Winkelen.....	3	Leren van andere gemeenten	11
Dorpscentra	3	Sociaal domein	12
Recreatie en toerisme	3	Lokale kennis benutten.....	12
Waterrecreatie	4	Blik op de lange termijn	12
Trots op onze boeren.....	4	Gemeentelijke organisatie.....	12
2. Een bereikbare gemeente.....	4	6. Een veilige buurt.....	13
Bodegravenboog.....	4	Veiligheidsbeleid	13
Nieuwe wegen	5	Camerabewaking	13
Veilig onderweg.....	5	Bestrijding van drugs	13
Fietsen en wandelen.....	5	Hangjongeren.....	13
Openbaar vervoer	5	Waterveiligheid	14
3. Goed wonen voor jong en oud	6	7. Sociaal, zorgzaam en gezond	14
Wonen voor jongeren.....	6	Preventie	14
Doorstroming en alleenstaanden.....	6	Leren en ontwikkelen.....	14
Voor onze eigen inwoners	6	Gezond leven.....	15
Wonen in het plassengebied.....	7	Niet alles vraagt zorg.....	15
Wonen in het buitengebied	7	Zorg voor ónze inwoners	15
Transformatie	7	Aandacht voor vrijwilligers.....	15
Arbeidsmigranten.....	8	Werken werkt.....	16
4. Slim verduurzamen, betaalbaar voor de burger	8	8. Dorpen met karakter	16
Het beste jongetje van de klas?	8	Ons verhaal.....	16
Klimaatadaptatie	9	Kunst.....	16
Een groene buitenruimte	9	Evertshuis	17
Afvalbeleid.....	9	Plassengebied.....	17
Besparen.....	9		
Hernieuwbare energie.....	10		
Kernenergie.....	10		
Een comfortabel huis.....	10		